

Minister van Buitenlandse Zaken (Stikker) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 12 juli 1952

Gisteren had Blom een algemeen oriënterend gesprek met Susanto na zijn terugkeer uit Suriname. 1. Susanto zeide, dat in de Indonesische kolonie aldaar vrij algemeen de wens leeft naar Indonesië terug te keren om de kemerdekaan met eigen ogen te zien. Men acht het de plicht van de Indonesische Regering om de Indonesiërs in Suriname passage aan te bieden. Deze wens bestaat ondanks het feit, dat de leidende figuren wel inzien, dat zulk een terugkeer onverstandig zou zijn. Susanto heeft doen weten, dat een ieder, die wil, kan terugkeren, doch dat hij dit niet aanbeveelt en men dan zal moeten sparen om de kosten zelf te betalen. Hij constateerde, dat de levensstandaard van de Indonesiërs, die over het algemeen weinig ontwikkeld zijn, iets hoger is dan die op het platteland van Java, doch niet veel hoger. Het Indonesische Statenlid Sumita beschouwt zich als de leider van de kolonie en hoewel zulks niet is te bewijzen wekt het de indruk, dat Sumita de Indonesische Commissaris opzij wil drukken. Merkwaardig is, dat Sumita voor de Nederlandse nationaliteit heeft geopteerd, zonder dat zou hij geen Statenlid kunnen zijn. Susanto acht hem een lastige figuur al liet hij tijdens de gevoerde besprekingen het woord voeren door zijn 'volgelingen'. Het was hem opgevallen, dat in Suriname voor alle bevolkingsgroepen leerplicht bestaat. Echter spijbelen vele Indonesische kinderen, omdat zij moeten helpen bij het werken op het land. De Landsregering zei hem, dat om die reden de bestaande regelingen 'soepel' worden toegepast. Hij zag echter in het belang van de jeugd liever dat de naleving van de bepalingen zou worden afgedwongen. Zijn bezoek was eigenlijk te kort geweest, omdat het land veel groter is, dan hij gedacht had. Hij had bevredigende besprekingen gevoerd met de Gouverneur en de Landsregering. Het was hem gebleken, dat het feit dat de meeste Indonesiërs het Indonesisch staatsburgerschap bezitten alleen verschil maakt aanzien de staatkundige rechten. Deze achtte hij, gezien het lage peil van ontwikkeling voor de groep niet van overwegend belang, hoewel hij anderzijds erkende dat het recht van vertegenwoordiging van een numeriek zo belangrijk deel van de bevolking van belang is.

Persoonlijk meent hij dat er geen bezwaar tegen bestaat wanneer de Indonesiërs tevens 'een soort van Surinaams burgerschap zullen bezitten'. Ik heb hem uitgelegd, dat zulk een burgerschap als nationaliteit niet bestaat. Hij zei daarom te spreken van 'een soort van' burgerschap. Kennelijk wil hij vermijden uitdrukkelijk het Nederlandschap voor betrokkenen aan te bevelen, hoewel hij dit naar mijn overtuiging bedoelde.

2. Ik maakte van de gelegenheid gebruik hem op de hoogte te brengen van de onbevredigende gang van zaken nopens de Blitar-Talisse. Hij zei spontaan dat deze zaak natuurlijk niet onafgedaan kon blijven en raadde eerst aan, dat indien Mukarto deze zaak niet bij het Kabinet voorbracht U zich terzake tot Wilopo zou wenden. Ik deelde hem de inhoud van Uw 37 aan Minuor mede en merkte op, dat het voor U bezwaarlijk zou zijn bij een stap zonder meer de Minister van Buitenlandse Zaken te passeren. Hij zei toen dat U wellicht het best bij Mukarto erop zou kunnen aandringen de zaak toch aan het Kabinet voor te leggen omdat er dan tenminste een beslissing zou komen. Kennelijk vond hij Mukarto's wijze van behandelen stuntelig. Ik merk hier op, dat Uw 37 nog afzonderlijk zal worden beantwoord.

3. De PNI-verklaring en het artikel van Supomo over Drees hadden hem zeer verbaasd. Hij begreep niet hoe men er toe kwam juist in deze tijd dergelijke uitspraken te doen. Hij kon zich haast niet voorstellen, dat de bedachtzame Supomo hier zelf toe zou hebben besloten en dacht aan Yamin als de drijvende kracht tot bedoelde publicatie. De PNI-verklaring zou hem overigens slechts bekend zijn uit de verkorte weergave in de Nederlandse pers. Ik gaf hem toen het volledige stuk ter inzage met enige afkeurende opmerkingen.

4. Ik maakte aanmerking op het feit, dat hij in een officieel schrijven twijfel heeft geuit aan een behoorlijke verdere behandeling van de zaak tegen de aanranders van Harjono. Dit heeft betrekking op een brief, welke U per koerier met het antwoord wordt gezonden.
5. Hij informeerde naar de inhoud van het vonnis van de Raad van Justitie in Hollandia omtrent de 'erkenning' van de RMS. Ik zette hem het verloop uiteen. Ook vroeg hij naar hetgeen er gebeurde met de op Nieuw-Guinea aangekomen 'Ministers' van de RMS. Hij vroeg een afschrift van het vonnis, waarover hij enige tijd geleden reeds een verzoek indiende aan Minuor.